

Kristendom i tusind år

For omkring 1000 år siden, da den kristne tro og kultur var i sin begyndelse i Thy, var der to vigtige områder i Thy, Vestervig og Sjørring. På initiativ af en gruppe fra ”Sjørring sogns historie” samt Sjørring Menighedsråd blev kristendommens indførelse markeret søndag den 2. september ved afsendelse af røgsignaler fra Skindbjerg høje ved Vestervig fra baunehøj til baunehøj, i alt bål på 10 høje op gennem Thy til Sjørring, hvor begivenheden blev særlig markeret ved foredrag og gudstjeneste i kirken. Også i Sønderhaa blev afholdt gudstjeneste.

Sognepræst Peder S. Kristensen, Sjørring, har forsket i historien og skrevet nedenstående oplæg, som blev omdelt ved baunehøjene og digtet blev reciteret:

Historien bag ”budskabet”:

Om året 1000 efter Kristus:

I året 1000 efter Kristus havde Danmark stor forbindelse med England. England er svag – den engelske konge er Edred den Rådvilde.

I Danmark er kongen Svend Tveskæg. Han havde i 985 frataget sin far Harald Blåtand kongemagten. Ifølge overleveringer blev kong Harald Blåtand dræbt ved et pileskud affyret af Svend Tveskægs fosterfader Palnatoke (»Han lagde nu pil på strengen og skød til kongen, og således beretter de fleste kyndige mænd, at pilen fløj lige i bagdelen på kongen og langs igennem ham og kom frem i munden, og kongen faldt straks død til jorden«: Jomsvikongsagaen). Harald Blåtand havde i 960 – efter munken Poppo jernbyrd - ladet sig døbe til den nye kristne tro, og havde stor sympati for kristendommen, som han gjorde til statsreligion i Danmark – (jvf. Jellingestenen: »Den Harald, som gjorde danerne kristne«).

Svend Tveskæg var – som Palle Larring skriver i sin bog »Vikingerne«: »stort set kristen som sin far, men det kristne er ingen hæmning.

Det hæmmer heller ikke Olav Trygvason af Norge«. De to slutter sig sammen til et stort togt til England i 994. Efter en række plyndringer bliver de købt væk derfra for en Danegæld på 16.000 pund. Svend vender tilbage til Danmark for at sikre sin magt hjemme, men han glemmer ikke det rige og forsvarsløse England, så han drager igen derover i 997 og plyndrer. Og igen i 999 er han i Kent. I år 1000 er han i Normandiet, men igen i 1001 er han i England, og hver gang må englænderne betale en endnu større Danegæld til Svend Tveskæg.

Men Svend er klar over, at skal han kunne drage på vikingefærd i udlandet hvert år, må han være sikker på at have ryggen fri derhjemme. Det er han ikke med Olav Trygvason som konge i Norge, for Olav er stærk. Svend allierer sig med kongen af Sverige og en utilfreds norsk jarl, og i slaget ved Svold i år 1000 bliver Olav Trygvason fældet. Norge er for lang tid sat ud af spillet og Svend kan trygt hellige sig England. År 1001 henter han en Danegæld derovre på 24.000 pund.

”Budskabets” indhold:

Året er 1000 efter Kristi fødsel.

Budskabet handler om slaget ved Svold (man véd ikke hvor det lå), hvor Svend Tveskæg ved at fælde den norske konge Olav Trygvason sætter den »norske trussel« ud af spillet – selv bliver konge over Norge og derfor kan optræde alene og med desto større magt over for englænderne.

Derfor er Svend Tveskæg vel nok den sidste store vikingekonge, der tager på røvertogter. På hjemmefronten er den fremspirende kristendom – ligesom englænderne var det – måske lidt bange for denne røverkonge. Bange for at hvis det kunne være til hans egen fordel, så ville han måske ikke (som sin far Harald Blåtand) støtte den kristne sag fuldt ud, men snarere se

på, hvad der kunne være til gavn for ham selv og hans egne krigerdrømme.

Derfor er det budskab, som de fra England nys ankomne kristne munke i det nye Vestervig Kloster hin dag i år 1000 modtog om Svends sejr ved Svold over Olav Trygvason, og om at Svend derfor nu virkelig er blevet en storkonge - derfor er det budskab måske også iblandet nogen frygt og nervøsitet for, om den nye kristendom nu kan få lige så gode og lempelige vilkår, som den har haft det under hans far Harald Blåtand, der jo virkelig gik ind for kristendommens gennemførelse over hele Danmark, efter at han selv var blevet døbt. Hans søn Svend var ganske vist som ung blevet døbt, men man vidste endnu ikke helt, hvor man havde ham som kristen. Derfor var munkene selvfølgelig meget optagne af, om den kristne mission - gennem de tilsejlede munke fra England (bl.a. nogle år senere Skt. Thøger) - stadigvæk kunne få gode kår og billiges af den nye storkonge.

Derfor kunne budskabet, som hin dag i år 1000 blev sendt videre nordpå - over bavnehøjene fra Vestervig og videre op over de mellem-liggende sogne og til vikingebopladsen ved Sjørring - derfor kunne det måske have lydt nogenlunde på følgende måde:

Budskabet fra munkene i Vestervig om slaget ved Svold år 1000 efter Kristus

Nutidig indledning:

1. I et tusind år har nu landet henligget i ly af den kirke, som dengang blev bygget. Fra hedning til kristen gik retnin-gen dengang, om modsat i dag? - det vi spørge os selv kan.

2. År 1000 vi vælger, som udgangspunkt her Om »Hvide Krists« ankomst vi hører og ser.

Da han var så ny og moderne Thy, at alle løb til, når han nævntes i by.

3. Det år bringes budskab om slaget ved Svold, Olav Trygvason, Norge, er just blevet kold. Flere snekker er landet i Vestervig havn, Svend Tveskæg har sejret, nu tændes der bavn:

Budskabet:

4. »Vi hilser velkommen den store sejr, fra Vestervig Kloster og munkene her. Vi håber til rigdom og gavn for vort rige, og også for folk her i Thy sejren blive.

5. Så stor en sejr for vor jordiske konge for »Kongen i Himlen« lad også det komme, at og nu blandt os her Hans sag kunne fremmes, det beder vi for, at Han ej igen glemmes.

6. De ældgamle guder med krigerisk sinde til fjendskab og ukærligt nid de os binde, derfor lod vi Odin og Thor fare heden, de kunne ej klare det nye i tiden

7. Vi véd at al jordisk fremgang kan svække vor sans for at Gud han engang lod os vække af det støv vi er, og til det vi skal blive.

Vi ej derfor glemme, hvad Krist lod os sige:

8. »At når Gud af kærlighed vort liv forvandle, da kan vi og kærligt vor næste behandle«. Det giver vort liv her en helt anden fylde end krigeriskhed, som de gamle hylde.

9. Som Vestervigs munke vi gerne jer lære at bygge på bakken et hus til Guds ære. For Kristus har vundet mod aser og vætter, vi ville nu ønske, at spor det og sætter.

10. Et hus af de planker, som før gik til skibe, deri sidder mennesker også i »skibe«, »stavkirker« de hedder, af træ og af ved, og skibet er livet, når Kristus er med.

11. Og »Blåtand« og »Harald« hed kongen som døbt.

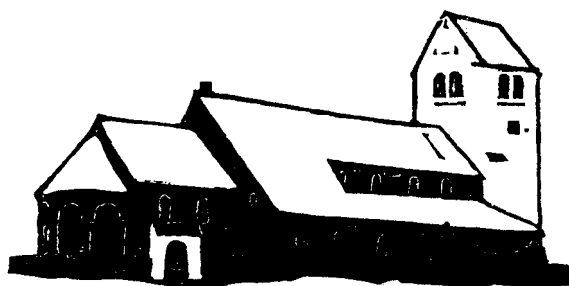
I Jelling et minde for ham dengang rejstes. Attesten i sten hugget ud for os alle, som »danske« - og dertil og »kristne« os kalde.

12. Svend Tveskæg var søn af kong Harald, den døbt, han hærgede England, de fred af ham købte, men sønnen lod dræbe med bue sin far, mon han da kan være sand kristen monark?

13. Det er vor bekymring, og derfor vi sender et bud over bavn til jer, vore venner. »Hold fast« - vil vi sige - lad ikke os glemme, til krigerisk fremfærd os Thor forledte.

14. At glemme vor næste for egen storhed, at hævde sig selv var en vikings fremfærd. Men Kristus lod os tage hånd om den svage lad ej os det glemme i alle dage.”

»Munkene i Vestervig Kloster«

Manden i Lundehøj

HELLERISTNINGER I DANSKE MEGALITGRAVE.

Af Svend Illum Hansen, konservator ved Skov- og Naturstyrelsen, København

Helleristninger fra dysserne og jættestuernes opførelsetidspunkt er endnu ikke blevet påvist i Danmark. Alligevel kendes der et mindre antal helleristningsbilleder og utallige skåltegn, især på dysser og jættestuers dæksten. Disse menes at tilhøre den seneste del af stenalderen og bronzealderen, mindst et årtusinde efter at de danske dysser og jættestuer er blevet opført.

Storstensgravens store dæksten, var i reglen overdækket af en kompakt høj af jord og sten, jættestuerne endog med komplicerede tagkonstruktioner af flade sten lagt i ler eller kridtmasse. Alt dette for at gøre gravkammerne fuldstændig tætte. (Hansen 1993 og Kaul, Hansen, Dehn, 1995 og 2000).

De fleste dysser og jættestuer der endnu er bevaret, er ofte kun ruiner. Den overdækkende jordhøj er i mange tilfælde eroderet bort således, at de store dæksten ligger frit fremme i overfladen. Denne erosion startede allerede få århundrede efter at de blev bygget. Tusind år senere, varorstensgravens dæksten i mange tilfælde synlige i højens overflade.

Dette har fristet daværende befolkning til at udføre deres helleristningsritualer, især på disse dækstens overflader. Meget tyder på, at helleristningerne blev indhugget i forbindelse med begravelser, både på stenenes frie overflade og inde i selve gravkammeret.

Ligeså almindelige helleristninger er på stor-